

9.8.2007

HAM-2007-R-6-531
JOT/35A/2007

Tiehallinto, Hämeen tiepiiri
PL 376
33101 TAMPERE

Valtatien 12 parantaminen välillä Joutjärvi - Uusikylä; Lahti, Nastola, Orimattila

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Tiehallinnon Hämeen tiepiiri on 24.5.2007 toimittanut Hämeen ympäristökeskukseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen arviointiohjelman (YVA-ohjelman) valtatie 12 parantamisesta välillä Lahden Joutjärvi – Nastolan Uusikylä. YVA-ohjelman on laatinut hankkeesta vastaavan Hämeen tiepiirin konsulttina Destia, Konsultointi. Hämeen ympäristökeskus toimii YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena ja antaa YVA-ohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon. Näiden tahojen yhteystiedot ovat seuraavat:

Tiehallinto, Hämeen tiepiiri, Åkerlundinkatu 5 B, PL 376, 33101 Tampere

Destia, Konsultointi, Opastinsilta 12 B, PL 157, 00521 Helsinki

Hämeen ympäristökeskus, Lahden toimipaikka, Kauppakatu 11 C, PL 29, 15141 Lahti.

Hanketiedot

Joutjärven ja Uusikylän välisen 17 kilometrin mittaisen tieosuuden parantaminen on osa valtatie 12 yhteysvälin Lahti – Kouvola kehittämistä. Nykyisellään Joutjärvi – Uusikylä –tieosuus on kaksikaistaista moottoriliikennetietä, joka on poikkileikkaukseltaan leveäkaistatietä. Tieosuuden parantamisessa tutkitaan kaksi vaihtoehtoa: vaihtoehto VE 0 (hanketta ei toteuteta) ja vaihtoehto VE 1 (kehittämisvaihtoehto). Kehittämisvaihtoehdossa nykyinen valtatie muutetaan keskikaiteelliseksi nelikaistaiseksi moottoritieksi välillä Joutjärvi – Nastola ja keskikaiteelliseksi ohituskaistatieksi välillä Nastola – Uusikylä. Joutjärven ja Villähteen välille tulee uusi Kolavan eritasoliittymä ja Nastolan Veljeskylän kohdalla varaudutaan uuteen eritasoliittymään.

Suoritemaksu (hankkeesta vastaavalle)

6 530 €

YVA-menettely

YVA-menettely on tässä hankkeessa tarpeen, koska YVA-asetuksen 6 §:n hankeluettelon 9c) -kohdan mukaan YVA-menettelyä on sovellettava tien uudelleenlinjaukseen tai leventämiseen, kun näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä.

YVA-ohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, mitä vaihtoehtoja hankkeella on ja mitä ympäristövaikutuksia aiotaan selvittää ja millä menetelmillä. Ympäristökeskus kuulutti YVA-ohjelman ja toimitti sen nähtäville. Kaikki, joiden oloihin tai etuihin hanke voi vaikuttaa, samoin kuin ne yhteisöt ja säätiöt, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, voivat ilmaista mielipiteensä arviointiohjelmasta. Ympäristökeskus myös pyysi arviointiohjelmasta lausunnot.

Saatuaan mielipiteet ja lausunnot ympäristökeskus antaa siitä yhteysviranomaisen lausunnon hankkeesta vastaavalle. Hankkeesta vastaava tekee tarvittavat ympäristöselvitykset YVA-ohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti ja kokoaa tiedot YVA-selostukseksi, joka valmistunee syksyllä 2007. YVA-selostuksesta pyydetään lausunnot ja mielipiteet ja pidetään yleisötilaisuus vastaavalla tavalla kuin YVA-ohjelmasta. Ympäristökeskus antaa lopuksi lausunnon arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

Hankkeen edellyttämät luvat

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Tässä hankkeessa Tiehallinto tai liikenne- ja viestintäministeriö tekee tien yleissuunnitelmasta hyväksymispäätöksen.

Eri menettelyiden yhteensovittaminen

Nastolassa on aloitettu Villähteen-Koiskalan alueen osayleiskaavoitustyö vanhojen asemakaavojen päivittämiseksi ja uusien asemakaavoitettavien alueiden muodostamiseksi ja ollaan aloittamassa valtatiehen rajoittuvien alueiden asemakaavojen laatimista tai muuttamista. Niitä yhteensovitetään YVA-menettelyn kanssa, jos se on aikataulullisesti mahdollista.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

YVA-ohjelma kuulutettiin Etelä-Suomen Sanomissa 3.6., Uusi Lahti -lehdessä 2.6. ja Päijät-Hämeen Viikkouutisissa 6.6.2007. Kuulutus ja YVA-ohjelma olivat nähtävillä 4.6.-2.8.2007 Lahden kaupunginkansliassa, Nastolan kunnan talon palvelukeskuksessa ja Orimattilan kaupungintalolla. YVA-ohjelma oli nähtävillä myös Lahden ja Nastolan pääkirjastoissa sekä K-Market Kirsikassa Nastolan Villähteellä. YVA-ohjelma oli myös Internetissä osoitteessa www.tiehallinto.fi/vt12lahti-kouvola. Kuulutus oli myös ympäristökeskuksen verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/ham > Ajankohtaista > Kuulutukset. YVA-ohjelmasta oli yleisötilaisuus 14.6.2007.

Arviointiohjelmasta pyydettiin lausunnot Etelä-Suomen lääninhallitukselta, Lahden kaupunginhallitukselta, Lahden kaupunkiseudun seutuhallinnolta, Nastolan kunnanhallitukselta, Orimattilan kaupunginhallitukselta, Päijät-Hämeen maakuntamuseolta/Lahden kaupunginmuseolta, Päijät-Hämeen liitolta ja Ratahallintokeskukselta.

Yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä

Etelä-Suomen lääninhallitus katsoo, että arviointiselostuksen karttoihin tulee merkitä terveydensuojelukohteet tarkemmin kuin arviointiohjelmassa on tehty. Karttoihin pitäisi merkitä myös ne rajat, joiden sisällä jokin erikseen mainittu ihmisiin kohdistuva terveysvaikutus (esim. eri melutasot, liikennepäästöt, vesi- johtoon liittymättömät taloudet) arvioidaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut Asumisterveysohjeen, jossa on mm. erilaisten tilojen melutasojen ohjearvot, ja ohjeen "Ympäristömeluhaittojen arvioinnin perusteita". Melun mitausmenetelmät ja meluhaitan arvioiminen ja melutasojen vertaaminen ohjearvoihin tulee tehdä sosiaali- ja terveysministeriön edellyttämällä tavalla niin, että ympäristömelun selvityksen lopputulos ei ole ristiriidassa terveydensuojelusäännösten kanssa. Kaikkien yksilöön ja väestöön kohdistuvien terveys- ja sosiaalisten vaikutusten arviointi ja seuranta on tehtävä niin, että ihmisen ja väestön terveyden suojele käytännössä myös toteutuu. Terveydensuojelun ja sosiaalityön asiantuntemusta tulisi käyttää jo arviointiohjelmaa laadittaessa. Erityisesti seurantaohjelma tulee laatia yhdessä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa. YVA-ohjelmasta ja –selostuksesta olisi suotavaa pyytää aina myös kunnan terveydensuojelu- ja sosiaaliviranomaisen lausunnot.

Lahden kaupunginmuseo toteaa lausunnossaan, että arviointiohjelman maisemaa ja kulttuuriperintöä koskevassa kohdassa kulttuuriympäristöosuus on käsitelty varsin yleisellä tasolla ja suppeasti, mihin voi osaltaan vaikuttaa se, että varsinaisen lähdekirjallisuuden sijaan päälähteenä on käytetty ympäristöhallinnon paikkatietoaineistoa. Paikkatietojen rinnalla olisi syytä käyttää tuoreimpia maakunnallisia ja paikallisia kulttuuriympäristöselvityksiä. Niitä on lueteltu lausunnossa useita. Karttakuva 11 on nimetty virheellisesti arvokkaiksi luontokohteiksi; kartan 'laatikossa' puhutaan ympäristökohteista. Kartalta puuttuvat ainakin Lahden puolelta Levon hautausmaa kappeleineen ja Nastolan puolelta Orrilanmäen rakennusryhmä Villähteellä. Suunnittelualueelta tai sen läheisyydestä ei tunneta esihistoriallisen ajan kiinteistä muinaisjäännöksiä. Historiallisen ajan kiinteistä muinaisjäännöksistä tunnetaan Lahden puolelta radanrakentajien hautausmaa, joka sijoittuu Joutjärven eritasoliittymän länsipuolelle, teiden väliin jäävän mäen laelle. Se on hankkeen vaikutusalueella. Arviointiohjelmassa on painotettu sitä, että maisemaan, taajamakuvaan ja kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arviointi perustuu olemassa olevan tiedon huolelliseen analysointiin. Lähtöaineistoa on syytä vielä täydentää ja tarkentaa. VT 12:n vaikutusalueella Villähteen tien (mt 312) varressa oleva Erstan kartano valtakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä on jäänyt ohjelmassa vähälle huomiolle. Tien levittämisen vaikutukset Erstan kartanon kohdalla tulisi tutkia huolellisesti, erityisesti vaikutukset kartanon entiseen makasiiniin, joka on teiden välissä. Maisemavaikutusalue (kuva 12) tulisi laajentaa länteen päin Erstan kartanoalueen länsipuolelle. Myös uusien Kolavan ja Veljeskylän eritasoliittymien vaikutuksia maisemaan on syytä tutkia. Ohjelmassa on aiheellisesti nostettu esiin meluntorjuntarakenteiden maisemalliset vaikutukset.

Lahden kaupunkiseudun seututoimistolla ei ole huomautettavaa YVA-ohjelmasta. VT 12 Lahdesta Kouvolaan on yksi maan vilkkaimpia raskaan liikenteen yksiajorataisia väyliä Suomessa eikä ole enää aikoihin vastannut elinkeinoelämän tarpeita. Tieyhteyden parantaminen on tärkeää erityisesti sen häiriöherkkyyden vähentämiseksi ja tien kunnon parantamiseksi. Nykyisin yhteysvälin keskeinen ongelma on lisäksi sen heikko liikenneturvallisuus. Koko

yhteysvälin kehittäminen on erityisen merkittävää koko Etelä-Suomen aluerakenteen vahvistamiseksi ja maan elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden tarpeiden kehittämiseksi. – Jos 28.8.2007 kokoontuva Lahden kaupunkiseudun seutuhallitus haluaa poiketa tästä seutujohtajan lausunnosta, täsmennykset toimitetaan Hämeen ympäristökeskukseen kokouksen jälkeen.

Lahden seudun ympäristöpalvelut antaa Lahden teknisen ja ympäristötoimialan kunnallistekniikan ja maankäytön suunnittelun, Nastolan kunnan teknisen ja ympäristötoimen sekä Lahden seudun ympäristöpalveluiden yhteisen lausunnon. Kuntien maankäytön kannalta todetaan, että VT 12:lle ei välille Joutjärvi – Uusikylä ole muita vaihtoehtoisia väyliä kuin nykyinen. Lahden ja Nastolan maankäytön suunnitelmissa on varauduttu nykyiseen tielinjaukseen myös moottoritienä. YVA-ohjelmassa mainittu (s. 32) huoltoaseman aiheuttama pilaantuminen Lahden puolella tarkoittanee Nastolan kunnan puolella ollutta käytöstä poistettua vanhaa huoltoasemaa. Suunnittelualueen itäosissa pintavedet virtaavat Koskenkylänjoen vesistöön, eivät Porvoonjokeen, kuten ohjelmassa on s. 34 todettu. Suunnittelualue on lähes kokonaisuudessaan Salpausselän reunamuodostuma-alueella ja sen vaikutuspiirissä olevaa lähialuetta. Salpausselän alueen geologisen monimuotoisuuden (mm. pohjavesi, maisema, jääkauden jäänteet, kasvillisuus) huomioon ottaminen tiensuunnittelussa on tärkeää ja ne tulee YVAssa selvittää hyvin. Tien rakentaminen ja käyttö aiheuttavat muutoksia pohjavesiin. Alueen pohjavesiolojen tarkka selvittäminen on tärkeää, koska hyvä pohjatieto auttaa pohjavesien suojelua hankkeen tiensuunnittelussa. Villähteellä on todettu pohjaveden kohonneita kloridipitoisuuksia, mikä johtunee tien suolauksesta. Pohjaveden laadun muutosta tulee selvittää laajemmalla alueella valtatiealueella. Valtatiealueen käytön selkein välitön haitta ihmisille on melu, joka rasittaa lähialueen asutusta. Melutilanteeseen ja melun torjuntaan on arvioinnissa kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta melusuojaukset saadaan toteutetuksi onnistuneesti.

Orimattilan kaupunginhallitus esittää, että arvioinnissa on selvitettävä tarkemmin ja minimoitava mahdollisten kemikaalikuljetusten ja tien hoidosta (suolaus tai rikkaruohojen torjunta yms) mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset Orimattilan kaupungin vaikutusalueella. Kuivannonjokeen laskeva Hiirenoja kokoa vettä myös Nastolan puolelta, mahdollisesti VT 12:n parantamisosuudelta. Kuivannonjoen veden laatu vaikuttaa ajoittain Kuivannon vesiosuuskunnan ainoan vedenottamon veden laatuun. Tielinjauksiin tulee tehdä varaus Päijät-Hämeen keskitetyn jätevedenpuhdistamon siirtoviemäriputkelle. Putken asentaminen ja sen vaikutusten arvioiminen VT 12:n parantamistöiden aikana säästäisi rahaa ja vähentäisi päällekkäistä työtä. Orimattilan kaupungin ympäristölautakunnalle tulee vuosittain toimittaa seurantatiedot VT 12:n liikenne-päästöistä, melumittauksista, vesitutkimustuloksista ja mahdollisten onnettomuustapausten ympäristövaikutuksista. Riistaeläimille kuten hirville tulee mahdollistaa riskitön yhteys VT 12:n poikki. Harvaan asutulla Kuivannon kylällä on runsas riistaeläinkanta.

Päijät-Hämeen liiton toimiston valmisteleman lausuntoesityksen mukaan YVA-ohjelma on riittävässä määrin kattava. Maakuntakaavasta tulisi mainita myös ohjeellinen ulkoilureitti Orimattila-Nastola-Vierumäki, ja tuoda esiin yhteystarpeen säilymisen tärkeyttä. Haittavaikutusten lieventämiskeinoja on YVA-ohjelmassa lueteltu jo ennakoon. Haitallisia vaikutuksia ei kuitenkaan ole vielä määritelty ja arvioitu, joten tulisi ottaa huomioon myös mahdollisesti ennalta arvaamattomasti ilmaantuvien haitallisten vaikutusten lieventäminen ja torjunta. Lähdeluettelosta puuttuu Päijät-Hämeen rakennettu kulttuuriympäris-

tö –julkaisu. Liitto pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten arviointi tehdään huolellisesti, jotta tuloksena olisi laadukas ympäristö niin valtatiekäyttäjien kuin paikallisten asukkaidenkin näkökulmasta katsoen. – Maakuntahallitus käsittelee lausuntoesitystä kokouksessaan 13.8.07. Jos sitä päätetään kokouksessa muuttaa, ympäristökeskukseen toimitetaan uusi lausunto.

Ratahallintokeskuksella ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Henkilö A Villähteeltä haluaa kiinnitettävän huomiota hirvieläinten liikkumiseen ja kulkemiseen omistamisensa tilojen mailla, joilla hän harjoittaa päätoimisesti peltoviljelyä. Tilat sijaitsevat molemmiin puolin valtatieä 12 ja muodostavat käytännössä ainoan suuren peltoaukean tien metsäosuuksien välissä usean kilometrin matkalla. Tämä peltoaukea on tunnettu hirvieläinten liikkumisreitti, mikä olisi otettava tien suunnittelussa erityisesti huomioon. Tällä osuudella tien viereen ei saisi rakentaa hirviaitaa tai ainakin aita olisi rakennettava siten, että se ei aiheuta hirvieläinten kasaantumista pelloille, eli sijoitettava se peltojen taakse metsän reunaan. Muutoin tälläkin peltoaukealla tapahtuisi jo muualla todettu hirvieläinten kasaantuminen pelloille. Hirviaidan sijoittaminen tien vierusalueelle merkitsee maanviljelyä harjoittavan maanomistajan kannalta tosiasiaa sitä, että kyseisillä tiloilla ei voida tulevaisuudessa viljellä syysviljoja. Kuitenkin nämä tilat tulee säilyttää elinkelpoisena osana harjoitettavaa maataloutta. Näin ollen hirviaita tulee joko jättää rakentamatta tai ainakin sijoittaa se muualle kuin tienvierusalueelle.

Henkilö B Villähteeltä vaatii, että meluhaittojen torjuntaan on panostettava. Melu on jo nyt todella voimakas ja lisääntyvä liikenne aiheuttaa enemmän meluhaittoja. Voisi jatkaa tai korottaa meluvallia tai tehdä meluidan.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomaisen toteaa YVA-lain 9 §:n mukaisesti, miltä osin arviointiohjelmaa on tarkistettava. Valtatie 12 parantaminen välillä Joutjärvi – Uusikylä –hankkeen YVA-ohjelmassa on kaikki YVA-asetuksen 9 §:n edellyttämät asiakohdat. Niitä on kuitenkin tarpeen joiltakin jäljempänä todetuilta osin tarkentaa.

Hankekuvaus

Nykytilan ja ongelmien kuvaus valtatie 12 parantamishankkeessa välillä Joutjärvi – Uusikylä keskittyy lähinnä valtatie kuvaukseen ja sitä koskeviin suunnittelun lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Vuonna 1998 tehty yleissuunnitelma, joka koski VT 12 moottoriliikennetien rakentamista moottoritieksi välillä Joutjärvi – Nastola, ja siihen liittynyt ympäristövaikutusten selvitys olivat tieverkollisesti kattavampia. Niissä selvitettiin perusteellisemmin valtatie rinnakkaistienä toimivan maantien 312 (Villähteentien) liikennemääriä ja esitettiin tavoitteet niiden vähenemisestä ja liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden paranemisesta. Villähteentien liikennemäärät olivat vuonna 1996 3 400 – 4 800 ajoneuvoa/vrk. Nyt tarkasteltavana olevassa YVA-ohjelmassa kerrotaan maantien liikennemäärien olevan 2 600 – 10 000 ajoneuvoa/vrk; osan valtatie liikenteestä todetaan siirtyneen maantielle, koska valtatie koetaan turvattomaksi. Maantien 312 yli kaksinkertaistuneista liikennemääristä huolimatta tätä tieosuutta ei juuri käsitellä YVA-ohjelmassa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmaa tulee kattavasti laajentaa maantietä 312 (Villähteentietä) koskevilla osioilla. Myös Villähteentien osalta tulee tarkastella nykytilaa ja ongelmia, ja hankkeen tavoitteita tulee täydentää

selkeästi tätä maantieosuutta koskevilla tavoitteilla. Myös vaikutustarkasteluja tulee laajentaa näiltä osin: valtatie 12 parantaminen tullee vaikuttamaan – ja sen on tarkoitus vaikuttaa! - maantiehen 312 välillisesti monella tavalla. Nämä tieverkolliset välilliset vaikutukset saattavat kuulua jopa koko hankkeen merkittävimpiin vaikutuksiin.

Joutjärvi- Uusikylä –hankkeen suunnittelun lähtökohdista puuttuvat kaiken kaikkiaan kokonaan tiedot edellä mainituista vuonna 1998 tehdyistä yleissuunnitelmasta ja ympäristöselvityksestä sekä niiden toteutuksesta ja seurannasta.

Hankkeen esittelyssä on kuvattu niukasti sekä valtatie että maantien 312 liikennettä. Kuvauksesta ei esimerkiksi selviä, mikä osuus liikenteestä on raskasta liikennettä ja kuinka se jakautuu em. teille. Kuvauksesta ei myöskään selviä, onko tulevien liikennemäärien arvioinnissa otettu huomioon Kujalaan suunnitellun logistiikkakeskuksen sekä Kujalan jätekeskuksen liikenne ja sen mahdolliset siirtymät tieltä toiselle.

Valtatieosuus Joutjärven ja Uudenkylän välillä on jaettu kahteen jaksoon, Lahti – Nastola ja Nastola – Uusikylä. Nimeäminen tällä tavalla on hiukan harhaanjohtavaa, koska Uusikylä on osa Nastolaa. Täsmällisempää olisi käyttää vaikka nimeä Nastola kk. Alueen väestönkehitystä kuvattaessa puhutaan Villähteen ja Nastolan taajamista. Täsmällisempää olisi tässäkin yhteydessä puhua Nastolan kirkonkylän taajamasta tai keskustaajamasta.

Hankkeen tavoitteet ja ympäristötavoitteet

Hankkeen tavoitteiden asettamisessa on kerrottu (luvun 1.3. ensimmäinen virke) otetun huomioon valtatie 12 liikenneverkollinen asema sekä alueen paikalliset lähtökohdat. Hankkeen yhtenä valtakunnallisena *yleistavoitteena* on *ottaa huomioon* valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Hankkeelle ei kuitenkaan enää tämän jälkeen aseteta tavoitteita, joissa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voitaisiin ottaa huomioon, mutta ympäristötavoitteita laadittaessa ne on ilmoitettu otetun huomioon. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat viranomaisten alueidenkäyttöön vaikuttavaa toimintaa, kuten tiensuunnittelua, joten niiden toteuttamisen edistäminen on otettava huomioon yhtenä lähtökohtana nimenomaan tiehankkeen eritasoisten tavoitteiden muotoilussa ja purettava niihin auki. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta.

Hankkeen seudullisissa ja paikallisissa tavoitteissa (elin)ympäristöä koskevat tavoitteet on niputettu yhdeksi tavoitteeksi lukuun ottamatta liikenteestä aiheutuvan pohjaveden pilaantumisriskin merkittävää vähentämistä koskevaa tavoitetta. Koska melu on asukkaille hankkeen selvin välitön haitta ja myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet korostavat melusta aiheutuvan haitan ehkäisyä ja jo olemassa olevien haittojen vähentämistä, pohjaveden ohella olisi myös melun vähentämistä koskeva tavoite todettava omana tavoitteenaan. Sekä pohjavettä että melua koskevaa tavoitetta on edelleen tarkennettava ympäristötavoitteita asetettaessa mieluummin määrälliseen muotoon, jolloin niiden toteutumista voidaan seurata.

Luvussa 5 luetellaan ne kaikki näkökulmat, kehikot, olot ja seikat, jotka on otettu huomioon ympäristötavoitteita laadittaessa, ja luvussa 7 esitellään nämä

aihekohtaiset tavoitteet. Lähtökohtiinsa nähden ympäristötavoitteet ovat niin epämääräiset ja yleispiirteiset, että esitettyjä lähtökohtia ei niiden laatimisessa ole juuri tarvittu ja käytetty. Kaikista aihealueista ei ole lainkaan tavoitetta. Ympäristötavoitteiden tulisi osaltaan johdonmukaisesti tarkentaa hankkeelle asetettuja tavoitteita, tässä hankkeessa erityisesti pohjavesi- ja meluhaittojen vähentämistä. Muiden, hankkeen toteutuksessa vähemmän merkittävien ympäristövaikutusten osalta tavoitteet voivat olla yleisempiä. - Vaihtoehtojen vaikutuksia arvioidaan suhteessa ympäristötavoitteisiin. Jos tavoite on muotoa "...pyritään vähentämään...", riittää sen toteutumiseksi todeta "...on pyritty vähentämään...". Kun tavoitteet muotoillaan huolellisemmin ja täsmällisemmin, niiden toteutumisen arviointikin on selkeämpää ja mielekkäämpää.

Hankkeen vaihtoehdot Hankkeen vaihtoehdot ovat VE 0, eli hanketta ei toteuteta, sekä kehittämisvaihtoehto. Koko luku '8 Vaihtoehtojen vertailu' on kuitenkin kirjoitettu siten kuin vertailuvaihtoehtona käytettävän VE 0:n lisäksi olisi useita muita vaihtoehtoja. Myös VE 0:n esittelyssä puhutaan 'muista vaihtoehtoista'.

Alueen ympäristön nykytilan kuvaus

Alueen ympäristön nykytilan kuvaus on osin yleispiirteinen ja epätarkka. Arviointiohjelmasta pyydytyissä lausunnoissa on joitakin tarkennuksia ja korjauksia nykytilan kuvaukseen sekä lisätietoa lähdeaineistosta yleispiirteisten internettietojen täydennykseksi. Arviointiohjelman kartat ovat niin pieniä, että niistä ei saa selvää, eikä niihin ole merkitty eikä niillä ole esitelty kaikkia kohteita ja seikkoja, joita tekstissä on tuotu esiin. Pohjavesialueita kuvaavasta kartasta puuttui puolet. Pintavesistä ei ole lainkaan karttaa. Arvokkaat Luontokohteet –kartassa on väärä otsikko, koska siinä esitellään arvokkaita ympäristökohteita. Etenkin terveydensuojelu- ja kulttuuriympäristökohteita on tarkennettava ja täydennettävä. Alueen pohjavesioloista ja havaitusta pohjavesien pilaantumisesta sekä melutilanteesta tarvitaan ajan tasalla olevat täsmälliset lähtötiedot.

Arvioinnin kohdentaminen

Arvioinnin kohdentamista käsittelevässä luvussa on kuvattu tiehankkeen elinkaari (sen paikka voisi olla myös hankekuvauksessa) vaikutusten tunnistamisen pohjaksi. Hankkeen vaikutuksia ei kuitenkaan ole tässä yhteydessä tunnistettu, niiden merkittävyyttä ei ole arvioitu eikä arviointityötä ei ole kohdennettu merkittäviin vaikutuksiin. Hankkeen ja ympäristön nykytilan kuvauksen tarkoituksena on se, että hankkeen merkittävimmät vaikutukset voidaan tunnistaa ja suunnitellut selvitykset kohdentaa oikein ja perustellusti merkittäviin vaikutuksiin.

Vaikutuksien arvioinnissa todetaan otettavan huomioon sekä suorat että välilliset vaikutukset. Välillisiä vaikutuksia ei kuitenkaan ole tässä sen paremmin kuin myöhemminkään tekstissä tunnistettu edes esimerkinomaisesti. Kuten edellä hankekuvauksen yhteydessä on todettu, valtatieparantamisesta maantielle 312 koituvat välilliset vaikutukset saattavat kuulua koko hankkeen merkittävimpiin vaikutuksiin.

Valtatie 12, maantie 312 ja Lahti-Kouvola –rautatie ovat tämän YVA-hankkeen alueella niin lähekkäin, että arvioinnissa on syytä tuoda esiin ja pyrkiä arvioimaan niiden mahdolliset yhteisvaikutukset esimerkiksi melun, tärinän ja ympäristöonnettomuuksien suhteen.

Tekstissä s. 40 todetaan, että eri toimijoilla voi olla erilainen käsitys vaikutusten toivottavuudesta. Arvioinnissa on muistettava myös se, että erilaiset vaikutukset kohdentuvat eri tavoin eri toimijoihin ja kohteisiin. Eri toimijat ja kohteet voivat olla myös herkkyydeltään erilaisia; herkätkohteet ja ihmisryhmät on otettava arvioinnissa ja suunnittelussa huomioon erityisellä huolella, koska näiltä tahoilta usein puuttuu mahdollisuus esittää käsityksiään erilaisten vaikutusten toivottavuudesta ja ajaa omaa näkemystään.

Alustavaa maisemavaikutusaluetta on tarpeen laajentaa kattamaan Erstan kartanoalue, eritasoliittymät ja meluntorjuntarakenteet.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Tehtävissä selvityksissä on keskitytty liikenteen ja tienpidon aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin. Myös **tien rakentamisen aiheuttamat vaikutukset** on otettava kattavasti mukaan kaikkien vaikutusten arviointiin.

Meluvaikutuksista on selvittävä myös yöaikaiselle melulle altistuvien määrä. Koska raskaan liikenteen osuus on valtatien 12 suuri, yöaikainen melu voi nousta esimerkiksi meluntorjuntaratkaisujen kannalta merkittävämmäksi tekijäksi kuin päiväaikainen melu. Melulle altistuvien asukkaiden määrästä ja sen vähenemisestä saa tarkan määrällisen tavoitteen melua koskevan tavoitteen toteutumisen arviointiin.

Tärinävaikutusten arvioinnissa on erityisen tärkeää ottaa huomioon mahdolliset yhteisvaikutukset rautatien kanssa. Tärinävaikutuksista puuttui tavoite.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia koskeva luku on sekava ja jäsentymätön. Vaikutusten kohdentuminen ja erityisesti herkätkohteet ja ihmisryhmät on otettava huomioon sekä elinoloja ja viihtyisyyttä koskevia vaikutuksia että terveysvaikutuksia arvioitaessa. Terveysvaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon sekä fyysiseen terveyteen että terveyden psyykkiseen ja sosiaaliseen puoleen kohdistuvat vaikutukset. Väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyttä vähentäviin tekijöihin voi liittyä ohjearvoja ja tunnuslukuja, joiden ylittyminen aiheuttaa terveyshaittaa. Henkilökohtaisesti koetut terveyshaitat tai niiden pelko liittyvät kiinteästi elinoloja ja viihtyisyyttä koskeviin vaikutuksiin. Terveyttä, elinoloja ja viihtyisyyttä arvioitaessa on otettava huomioon myös esimerkiksi mahdolliset tärinävaikutukset sekä vaikutukset pohjavesiin. Muutoksia elinkeinojen harjoittamiseen on arviointiohjelman mukaan tarkoitus käsitellä myös luvussa 7.4.; niitä ei ole tarpeen käsitellä kahdessa paikassa.

Arvioitaessa **vaikutuksia maa- ja kallioperään** on arvioitava myös maanoton ja läjityksen mahdolliset välittömät vaikutukset. Jos rakentamisvaiheessa syntyy ylijäämämaita, niiden läjittämisestä tulee esittää suunnitelma.

Pintavesivaikutusten arvioinnissa on hankkeen vaikutusalueella olevat vesilain 17a §:n tarkoittamat luonnontilaiset uomat ja lähteet kartoitettava ja hankkeen vaikutukset niihin arvioitava, koska niiden muuttaminen on vesilaissa kielletty.

Pohjavesivaikutuksista on arvioitava sekä rakentamisen että tienkäytön ja

-pidon vaikutukset sekä pohjaveden laatuun että määrään. Arvioinnin edellytyksenä on, että suunnittelualueen pohjavesiolot tunnetaan, joten niistä on tarvittaessa tehtävä lisäselvityksiä. Tavoitteisiin on tarpeen lisätä myös rakentamisen ja tienkäytön pohjavesivaikutuksia koskeva osuus.

Yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja elinkeinoihin kohdistuvista vaikutuksista puuttui tavoite.

Maisemavaikutusten arvioinnissa on käytetty termejä seurannaisvaikutus ja vaikutusten yhteisvaikutus, joiden sisältö jää epäselväksi.

Raportointi

Arviointiselostusta laadittaessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota karttojen selkeyteen ja luettavuuteen.

Lausunnon nähtävillä olo

Ympäristökeskus lähettää lausuntonsa tiedoksi lausunnon antajille ja mielipiteen esittäjille. Se on nähtävillä kuuluspaikoissa ja tulee nähtäville myös ympäristöhallinnon verkkopalveluun osoitteeseen www.ymparisto.fi/ham/yva > Vireillä olevat YVA-hankkeet.

Ympäristökeskus lähettää kopiot YVA-ohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Hämeen ympäristökeskuksessa

Johtaja

Harri Kallio

Kehittämispäällikkö

Riitta Turunen

Liite

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Jakelu

Lausunnon antajat ja mielipiteen esittäjät
Suomen ympäristökeskus (ja 2 kpl arviointiohjelmia)
Lahden kaupunki, Nastolan kunta ja Orimattilan kaupunki, Ilmoitustaulun hoitajat (ja lähete)

MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksessa (1387/2006) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista olevan maksutaulukon mukaisesti.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Hämeen ympäristökeskukselta. Oikaisuvaatimus on toimitettava ympäristökeskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ympäristökeskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjistä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Hämeen ympäristökeskuksen postiosoite on PL 131, 13101 Hämeenlinna ja käyntiosoite Birger Jaarlinkatu 13. Lahden toimipaikan postiosoite on PL 29, 15141 Lahti ja käyntiosoite Kauppakatu 11 C. Sähköposti toimitetaan osoitteeseen kirjaamo.ham@ymparisto.fi.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Laki valtion maksuperustelain muuttamisesta (961/1998)

Ympäristöministeriön asetus (1387/2006) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)